

**IGNALINOS R. DIDŽIASALIO „RYTO“ GIMNAZIJOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRORGAMOS PATVIRTINIMO**

2025 m. d. Nr. V-
Didžiasalis

Vadovaudamasi Ikimokyklinio ugdymo programos gairių, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“, 46 punktu bei Ignalinos rajono savivaldybės mero 2025 m. birželio 23 d. potvarkiu Nr. V1-257 „Dėl pritarimo Ignalinos rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų ikimokyklinio ugdymo programoms“,

t v i r t i n u pridedamą Ignalinos r. Didžiasalio „Ryto“ gimnazijos ikimokyklinio ugdymo programą.

Direktorė

Jelena Tumanovienė

PRITARTA

Ignalinos rajono savivaldybės mero
2025 m. birželio 23 d. potvarkiu Nr. V1-257

PATVIRTINTA

Ignalinos r. Didžiasalio „Ryto“ direktoriaus
2025 m. d. įsakymu Nr.

**IGNALINOS R. DIDŽIASALIO „RYTO“ GIMNAZIJOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) skirta Ignalinos r. Didžiasalio „Ryto“ gimnazijoje (toliau - Gimnazija) ugdomiems vaikams nuo 1 metų iki jiems pradedamas teikti priešmokyklinis ugdymas. Programa parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo gairių patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. birželio 2 d. įsakymu Nr. V-908 „Dėl mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, veiklos kokybės išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Programa grindžiama universalios dizaino principu, kai kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduoja įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Tai lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas ugdymosi procesas, kuriame, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių, lingvistinių, sveikatos skirtumų, visiems vaikams sudaromos sąlygos žaisti, patirti ir ugdytis. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas. Programoje modeliuojamas integralus, vientiso pasaulio vaizdo kūrimąsi sąlygojantis vaikų ugdymosi procesas. Užtikrinamas balansas ir dermė tarp atskirų ikimokyklinio ugdymo(si) sričių, tarp ugdymosi ir ugdymo procesų ir apima visas ugdymo(si) sritis. Taikomos tikslingos priemonės vaikams iš socialinės rizikos ar atskirtį patiriančių šeimų, emigrantų ar kitakalbių.

1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Programa grindžiama **pamatinėmis vertybėmis**, kurios atspindi humanistinį požiūrį į vaiką ir jo ugdymąsi:

vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;

vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;

saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;

lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;

lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms Gimnazijoje ir už jos ribų;

pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

1.3. Vaikų poreikiai

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių:

žaidimo poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai išitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;

augumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinio ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonės ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.

1.4. Tėvų (globėjų, rūpintojų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Vaikas yra neatsiejama šeimos ir bendruomenės, kurioje gyvena dalis. Gimnazija siekia atliepti tėvų (globėjų, rūpintojų, toliau – tėvai) lūkesčius, susijusius su visuminiu vaiko ugdymusi, sudaro sąlygas ugdytis visiems vaikams, teikia konsultacijas įvairiais vaiko ugdymosi klausimais. Siekiama įtraukti tėvus į sprendimų, susijusių su Gimnazijos gyvenimu, priėmimą. Mokytojai kviečia šeimas dalyvauti edukacinėse išvykose, renginiuose, parodose. Bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste.

Tėvai skatinami aktyviai įsitraukti į ugdymo(si) procesą, teikti siūlymus, būti lygiaverčiais partneriais. Siekiama sąveikauti, bendradarbiauti vertinant vaikų pasiekimus, skatinamas tėstinis vaiko ugdymas(is) namuose.

Kuriamas glaudus bendravimo ir bendradarbiavimo ryšys su vietos bendruomene ir institucijomis: Ignalinos rajono savivaldybės administracija, Ignalinos „Šaltinėlio“ mokykla, Didžiasalio seniūnija, Ignalinos rajono kultūros centro Didžiasalio padaliniu, Didžiasalio bendruomene, Ignalinos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos Didžiasalio filialu, Ignalinos rajono priešgaisrine tarnyba, uždara akcine bendrove „Didžiasalio komunalinės paslaugos“, Valstybės sienos apsaugos tarnybos Vilniaus pasienio rinktinės Tverečiaus pasienio užkarda.

1.5. Regiono ypatumai ir Gimnazijos savitumas

Ignalinos rajono Didžiasalio seniūnija yra labiausiai nutolusi į Lietuvos rytus, ne tik nuo rajono centro, bet ir nuo didžiųjų Lietuvos miestų. Vietovė pasižymi skirtinga gyventojų tautybių įvairove. Be lietuvių čia gyvena daug kitų tautybių žmonių, kurie daugiausiai vartoja rusų kalbą.

Gimnazija savo ugdymą grindžia inovatyviais metodais ir moralinėmis vertybėmis, yra atvira kaitai bei bendradarbiavimui. Gimnazijos misija – išsaugoti ir puoselėti savo krašto kultūrą, istoriją, ugdyti mokinių pilietiškumą ir pasididžiavimą gimtine. Gimnazijoje tenkinami individualūs vaikų saugumo, aktyvumo, žaidimo, bendravimo, pažinimo, judėjimo, saviraiškos bei pripažinimo

poreikiai. Edukacinėms veikloms pritaikytas muziejus ir biblioteka. Gimnazijoje įrengtas sensorinis kambarys, kuriame galima atsipalaiduoti, lavinti kūrybiškumą, vaizduotę. Tėvai yra tiesioginiai ugdymo proceso dalyviai, kartu su pedagogais sprendžiantys vaiko ugdymo turinio bei pasiekimų vertinimo klausimus. Tėvai pagal poreikį įvairiomis formomis konsultuojami švietimo pagalbos teikimo vaikams klausimais. Gimnazija dalyvauja Žemės ūkio agentūros prie Žemės ūkio ministerijos vykdomoje programoje, skatinančioje vaisių, daržovių, pieno ir jo produktų vartojimą vaikų ugdymo įstaigose. Mokiniai skatinami dalyvauti įvairiuose respublikiniuose ir rajoniniuose konkursuose bei renginiuose.

Ikimokyklinio ugdymo grupėse dirba kvalifikuoti ikimokyklinio ugdymo mokytojai, meninio ugdymo mokytojas švietimo pagalbos specialistai: logopedas, specialusis pedagogas, socialinis pedagogas, psichologas (pagal poreikį), mokytojo ir mokinio padėjėjai. Mokytojai nuolat tobulina savo kvalifikaciją, dalyvauja ilgalaikėse kvalifikacijos tobulinimo programose, kelia kvalifikaciją įstatymų numatyta tvarka, dalyvauja darbo grupėse, komisijose, vyrauja kolegialus bendradarbiavimas.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Rengiant ir įgyvendinant ugdymo(si) sričių turinį, organizuojant ugdymo(si) procesą, kuriant ugdymo(si) aplinkas, užtikrinant bendravimą ir bendradarbiavimą su tėvais, vietos bendruomene, socialiniais partneriais remiamasi šiais principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingą ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

1. Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

2. Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

3. Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

4. Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

5. Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

6. Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

7. Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

8. Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

9. Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

10. Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmis atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų

emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

11. Šeimos ir Gimnazijos partnerystės principas. Gimnazija ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir Gimnazijos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Plėtoti kiekvieno vaiko ugdymosi poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos.

2. Taikyti judraus patirtinio mokymo(si) metodus ir kontekstus organizuojant ugdymą, pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį, derinant spontanišką vaiko ir kryptingą mokytojo veiklą.

3. Sudaryti sąlygas vaikams patirti mokymosi sėkmę, suteikiant galimybes skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus bei daromą pažangą, juos sistemingai fiksuojant, dokumentuojant, analizuojant, vertinant ir aptariant su tėvais ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis.

4. Sudaryti sąlygas vaiko komunikaciniam, socialiniam, pažintiniam vystymuisi, praturtinat vaikų tarpusavio santykių, ryšių, bendravimo su aplinkiniais, rūpinimosi savimi patirtį ir įgūdžius, suformuojant būtinus įgūdžius tolimesniam ugdymui(si) priešmokyklinio ugdymo grupėje.

Gimnazijoje siekiama, kad vaikas taptų, komunikabilus, kūrybingas, judriai besimokantis, jautrus kultūrinei ir socialinei įvairovei.

3.2. Ugdymo(si) organizavimo modelis pagal vaikų pasiekimų sritis

Programa apima šias vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis: „Aš ir bendruomenė“, „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“.

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Kas aš?“, „Savo emocijų ir elgesio valdymas“, „Aš tarp kitų“, „Žmonių bendruomenės“, „Mūsų praeitis, dabartis, ateitis“.

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Fizinis aktyvumas“, „Sveika mityba“, „Mano dienos ritmas“, „Kūno švara ir aplinkos tvarka“, „Saugus elgesys“.

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas“, „Kalbinė raiška, bendravimo ir komunikacijos gebėjimai“, „Kalbų įvairovės suvokimas ir kalbinės tapatybės formavimas“.

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Mane supantys daiktai“, „Gyvybė“, „Skaičiavimas ir modeliavimas“, „Matematiniai erdvės tyrinėjimai“, „Skaitmeninių technologijų pasaulis“.

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Žaidimo raiška“, „Muzikos raiška“, „Šokio raiška“, „Dailės raiška“, „Teatro raiška“.

Ugdymo(si) sričių ir pasiekimų sričių sąsajos pavaizduotos 1 pav. ir 1 lentelėje. Ugdymo ir pasiekimų sritys pavaizduotos atitinkamomis spalvomis.

1. pav. Gimnazijos ikimokyklinio ugdymo(si) organizavimo modelis.

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Gimnazijos ugdymo(si) turinys orientuotas į darnų asmenybės vystymąsi – personalizuojant, individualizuojant, diferencijuojant ugdymą, kūrybiškai integruojant sveikos gyvensenos idėjas, gerbiant vaiko pasirinkimą, išiklausant į vaiko pasiūlymus ir idėjas, tenkinant svarbiausius vaiko poreikius.

Ugdymo metodai, būdai, formos ir priemonės parenkami atsižvelgiant į vaikų amžių, gebėjimus, poreikius, ugdymo tikslą ir uždavinius. Vaikai savo patirtį kaupia žaisdami, veikdami, tyrinėdami, eksperimentuodami ir bendraudami. Veikla organizuojama visai vaikų grupei, grupei arba individualiai.

1. lentelė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo turinys

1. UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ IR BENDRUOMENĖ“
Ugdymo(si) srities paskirtis – plėtoti vaikų savivoką ir savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir kontrolę, santykius su suaugusiaisiais ir vaikais, socialinę ir kultūrinę supratingumą.
1.1. „KAS AŠ“
Vertybines nuostatas. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai. Plėtoja supratimą apie save kaip unikalų asmenį, kuris auga, keičiasi, įgyja vis daugiau savarankiškumo, galių ir pasitikėjimo savimi. Mokosi priimti savo gyvenimui ir ugdymuisi aktualius sprendimus bei pasirinkimus.

Pasiekimų žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Kalba pirmuoju asmeniu: „aš noriu“, „mano“. Savo „aš“ sieja su savo veikla ir daiktų turėjimu – pasako, ką daro, ką turi. Pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė, atskiria berniukus nuo mergaičių, pavadina 5-6 kūno dalis. Didžiuojasi tuo, ką turi ir ką gali daryti, tikisi, kad juo besirūpinantys suaugusieji ir kiti vaikai jį mėgsta ir priima.	Skatinama atpažinti savo vardą, rodyti save ir kitus nuotraukose, įvardyti šeimos narius bei grupės draugus. Sudaromos sąlygos vaikui atpažinti ir įvardyti savo daiktus, drabužius, žaislus, žymėti juos pasirinktu simboliu. Leidžiama vaikui stebėti save veidrodyje, žaisti kūno dalių žaidimus, kalbėti apie jų paskirtį. Sudaromos sąlygos vaikui tyrinėti savo lytinę tapatybę, kalbant apie berniukų ir mergaičių skirtumus suprantamu, pagarbiu būdu. Skatinamas vaikas kalbėti apie save, dalyvauti žaidimuose su vardais, dalintis informacija apie savo patirtis.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (iškvėpiamas oras, širdies plakimas ir kt.). Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus savo socialinius vaidmenis.	Sudaromos vaikui galimybes tyrinėti savo kūną, pastebėti jo augimą bei išorinius vidinių kūno procesų požymius (pvz., kvėpavimą, širdies plakimą), įtraukiant žaidybines ir jutimines veiklas. Padedama vaikui atpažinti ir įvardyti savo stipriąsias savybes bei gebėjimus, skatinama džiaugtis savo pasiekimais kasdienėse veiklose ir žaidimuose. Žaidimuose išbandomi įvairūs vaidmenys, susiję su šeimos, bendruomenės ar profesiniais vaidmenimis, lavinamas savęs pažinimas ir socialiniai įgūdžiai.
1.2. „SAVO EMOCIJŲ IR ELGESIO VALDYMAS“		
Vertybinės nuostatos. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atsiliepia į kito jausmus (užjaučia, padeda).		
Pasiekimų žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir raiškos būdus, pradedą vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.	Vaikas skatinamas stebėti savo veido išraiškas veidrodyje, piešti ar rodyti emocijas gestais, mimika, garsais. Dažnai vartojamas emocijų žodynas kasdienėse situacijose (pvz., „Matai, tu dabar liūdnas“, „Atrodo, džiaugiesi“), skaitomos knygos, kuriose veikėjai patiria įvairius jausmus. Naudojami paveikslėliai, dainelės, melodijos, knygų iliustracijos ar animaciniai filmukai emocijų pažinimui ir išreiškimui.

		Padedama vaikui atpažinti ir įvardyti kitų žmonių emocijas, kalbėtis apie tai, ką jaučia draugas ar suaugusysis, ką rodo jų veidas ar elgesys. Mokoma vaikus paprastų susitaikymo, atsiprašymo, padėkos gestų ir žodžių per kasdienės situacijas ir žaidimus.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4-6	Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradeda kalbėtis apie tai kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.	Sudaromos galimybės vaikui kalbėti apie savo emocijas, aiškintis emocijų priežastis, pasitelkiant paveikslėlius, istorijas, situacinius žaidimus bei pokalbius apie kasdienės patirtis. Vaikas skatinamas stebėti kitų emocijas per mimiką, balsą, kūno kalbą, kai kitam liūdna ar skaudu, ir padrąsinti padėti ar užjausti. Padedama vaikui suprasti, kaip galima tinkamai išreikšti pyktį, liūdesį ar nusivylimą, ir siūlyti būdus, kurie padeda nusiraminti ar pasijusti geriau (kvėpavimo pratimai, poilsis, pokalbis ir pan.). Vaikas skatinamas išreikšti, kas jam patinka ar nepatinka, ką mėgsta veikti, kas jį domina, pasitelkiant meninę raišką, vaidybinius, sensorinius ar pasirenkamuosius žaidimus. Kuriama aplinka, kurioje vaikas galėtų kalbėtis kitų emocijas, diskutuoti apie emocines situacijas, analizuoti, kaip jaučiasi istorijų veikėjai, kodėl jie taip jaučiasi, ir kaip būtų galima jiems padėti.
1.3. „AŠ TARP KITŲ“		
Vertybinės nuostatos. Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.		
Pasiekimų žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Išbando įvairius konfliktų sprendimo ar savo interesų gynimo būdus. Padedamas suaugusiojo	Kuriama rami, nuspėjama aplinka su pastoviais kasdieniais ritualais, padedančiais vaikui jaustis užtikrintai ir ramiai. Vaikui suteikiama galimybių laisvai rinktis žaislus, žaidimo partnerius ir įsitraukti į jam patrauklias veiklas, taip stiprinant pasitikėjimą savimi. Naudojamos priemonės ir žaidimai, padedantys vaikui įvardyti norus, poreikius ir emocijas žodžiais, o ne fiziniais

	įprastose kasdieninėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Bando laikytis suaugusiojo prašymų ir susitarimų.	veiksmams. Kartu su vaiku aptariami elgesio padariniai, kalbama apie tai, kaip jaučiasi kiti, kai elgiamasi netinkamai, skatinti rūpestį draugais. Naudojamas „nusiraminimo kampelis“, kiti savireguliacijos būdai, padedantys vaikui išmokyti nusiraminti, kalbėtis apie konfliktus ir ieškoti sprendimų su suaugusiojo pagalba.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Pats taiko įvairius nusiraminimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Siekdamas tikslo geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeikių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	Sudaromos sąlygos vaikui pažinti savo jausmus, juos įvardyti, pasirinkti tinkamus nusiraminimo būdus (rami veikla, atsitraukimas, kvėpavimas ir kt.), suprasti pykčio ar įniršio priežastis bei būdus, kaip su jais susitvarkyti. Mokomasi tinkamų būdų tartis, derėtis, ieškoti sprendimų neįtraukiant suaugusiojo, reaguoti į provokuojančias situacijas atsitraukimu ar ignoravimu, parodyti, kaip išvengti ginčų bei susitarti dėl vaidmenų ar veiklų. Plėtojamas gebėjimą bendrauti mandagiai, naudoti pagarbius žodžius, klausytis kitų, priimti žaidimų taisykles, dalytis erdve, veikla ir priemonėmis, nepažeidžiant kitų vaikų privatumo ar saugumo. Skatinamas vaikas savarankiškai laikytis grupės susitarimų, suprasti jų prasmę, priimti atsakomybę už savo elgesį, prisidėti prie bendros tvarkos kūrimo ir išsaugojimo grupėje.
1.4. „ŽMONIŲ BENDRUOMENĖS“		
Vertybinės nuostatos. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Esminiai gebėjimai. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais. Draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Drąsiai veikia, rizikuoja, išbando ką nors nauja, kai šalia jo yra suaugusysis. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Nori veikti savarankiškai ir tikisi suaugusiojo palaikymo,	Sudaromos galimybės vaikams veikti kartu, dalyvauti bendrose veiklose ir žaidimuose mažose grupelėse, skatinamas tarpusavio bendravimas ir pasitikėjimas vienas kitu. Padedama vaikui atpažinti ir suprasti kitų jausmus bei poreikius, skatinama empatija, mokomasi reaguoti į kitų emocijas bei norus tinkamu būdu.

	pagyrimo. Ne visada priima suaugusiojo pagalbą, kartais užsispiria. Ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai mokytojas yra šalia jo arba matomas netoliese.	Kuriami siužetiniai žaidimai, kuriuose vaikas galėtų mėgdžioti suaugusiųjų veiklas, naudoti žodžius, intonacijas, kūrybiškai interpretuoti aplinkos reiškinius. Skatinama rinktis žaislus, naudoti daiktus kaip pakaitalus, kurti savo žaidimų eigą, nesiūlant jiems griežtos veiksmų sekos, bet būti šalia, jei prireiktų pagalbos ar padrąsinimo. Puoselėjamas vaiko gebėjimas pergalvoti žaidybinę veiklą, kalbamasi apie žaidimo turinį, jausmus, susijusius su patirtimis žaidime. Mokytojas pastebi vaiko iniciatyvas, pagiria, kai vaikas įsitraukia į žaidimą, ir tampa žaidimo partneriu, kai vaikas to nori ar kviečia.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais ir vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta koks elgesys priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.	Kuriamos situacijos, kuriose vaikas gali išreikšti savo nuomonę, tartis, susitarti, mokytis išklausyti kitą, nesutarimus spręsti taikiai ir bendradarbiaujant. Pokalbiuose, žaidimuose ir kasdienėse situacijose, skaitant su vaikais knygas, stebint paveikslėlius, kalbamasi apie kultūrinius, išvaizdos, kalbos ar elgesio skirtumus, ugdomas atvirumas, tolerancija ir pagarba kitam. Kartu su vaikais kuriamos grupės elgesio taisyklės ir stiprinamas jų laikymąsi. Remiamos vaikų iniciatyvos tarpininkauti, išklausyti draugą, paguosti ar pareikšti rūpestį, kartu aptarti jausmus, jų priežastis, mokytis išsakyti rūpestį žodžiais ar veiksmais.
1.5. „MŪSŲ PRAEITIS.DABARTIS.ATEITIS“		
Vertybinės nuostatos. Tyrinėja praeitį, dabartį, ateitį bei supranta žmonių gyvenimo, bėgant laikui, pokyčius. Esminiai gebėjimai. Jaučia ir supranta laiko tėkmę. Tyrinėja aktualią praeitį, sieja ją su dabartiniu gyvenimu.		

Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. natūraliai įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai).	Naudojamos nuotraukos, vaizdo įrašai, pokalbiai, kad vaikas galėtų atpažinti save, šeimos narius ar grupės draugus, prisiminti įvykius ir susieti juos su jausmais ar veiklomis. Kalbama apie tai, kas vyksta ryte, dieną, vakare, kartoti veiklas tuo pačiu laiku, naudoti aiškią struktūrą, kad vaikas pradėtų orientuotis dienos ritme. Kartu su vaiku stebima, kiek laiko trunka užduotis ar žaidimas, kalbama apie tai, ar veikla buvo trumpa ar ilga, skatinamas laiko pojūtis per kasdienes veiklas. Eksperimentuojama su smėlio laikrodžiais, laikiniais žadintuvais, muzikinėmis atkarpomis, dėliojamos dienos veiklų kortelės, kad vaikas galėtų per patyrimą suvokti laiko eigą ir nuoseklumą.
Išimokymasis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Pradedama suvokti praeitį, dabartį, ateitį. Pasako ką veikė vakar, ką veiks šiandien, ką veiks rytoj. Sudėlioja dienos ar ilgesnio laikotarpio įvykius chronologine seka. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti.	Padedama vaikui įvardyti, ką veikė vakar, šiandien ir ką planuoja veikti rytoj; kartu vartojant žodžius, apibūdinančius praeitį, dabartį, ateitį, paros dalis ir savaitės dienas. Vaikai žaisdami, dėliodami įvykių sekas, stebėdami pokyčius gamtoje ar savo gyvenime, mokosi atpažinti įvykių nuoseklumą ir jų trukmę. Tyrinėjami senoviniai daiktai, buities reikmenys, transporto priemonės, žaidimai, aiškinamasi, kaip žmonės gyveno anksčiau, kuo skiriasi nuo mūsų šiandienos. Klausoma lietuvių liaudies dainų ir pasakų, dalyvaujama kalendorinėse ir valstybinėse šventėse, lankomasi muziejuose, aptariami svarbūs istoriniai įvykiai, žymūs Lietuvos žmonės.
2. UGDYMO(SI) SRITIS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“		
Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti kasdienes gyvenimo įgūdžius, fizinį aktyvumą, savivoką ir savigarbą, savireguliaciją ir savikontrolę. Ugdymosi veiklos skatina ugdytis emocijų suvokimo ir raiškos, tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, žaidimo, mokėjimo mokytis gebėjimus.		
2.1. „FIZINIS AKTYVUMAS“		
Vertybinių nuostatų. Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminiai gebėjimai. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydami pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių–rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		

1–3	Pastovi ant vienos kojos (3-4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačią (20-30 cm) liniją. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1-2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Mėto ir gaudo kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Geriau derina akies – rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius, tiksliau konstruoja, veria ant virvutės sagas, įkerpa popieriaus kraštą.	Vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą mokosi eidami sumažinto ploto paviršiumi (tarp dviejų nubrėztų linijų ir pan.), įveikdami kliūtis (ką nors peržengdami), lipdami į kalniuką. Judėdami laisvoje erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus nuo greito ėjimo pereina prie bėgimo. Pradedą lankstyti ranką per riešą, pratinasi pasukti riešą, apversti plaštaką delnu žemyn, į viršų, mostelėti plaštaka.
Išimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas ar kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.	Organizuojamos veiklos vaikui judėti spontaniškai, atliekant veiksmus su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis, žaidžiant įvairius imitacinius bei judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami visi pagrindiniai judesiai: šliaužimas, ropojimas, ėjimas, bėgimas, šuoliukai, laipiojimas, pralindimas, metimai, pusiausvyros metimai. Išbandomi įvairiausi mokytojo demonstruojami ir pačių atrandami ėjimo ir bėgimo būdai. Lavinamas rankos judesių tikslumas, akies ir rankos koordinacija dėliojant, konstruojant, veriant, piešiant ir kt.
2.2. „SVEIKA MITYBA“		
Vertybinės nuostatos. Noriai ugdosi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius. Esminiai gebėjimai. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojasi tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradedą tinkamai naudotis stalo įrankiais.	Kasdienėse valgymo situacijose padedama vaikui mokytis naudotis stalo įrankiais, pasirinkti tinkamą įrankį pagal maisto rūšį. Sukuriami saugūs kontekstai vaikams patiems tepti, laužyti, mirkyti, dalyvauti pasiruošime valgymui. Grupės virtuvėlėje sudaromos sąlygos

		vaikams žaisti maisto gaminimo žaidimus, imituoti suaugusiųjų elgesį ir turtinti žodyną. Kalbama apie maisto pavadinimus, skonius, spalvas, mokytis atpažinti, įvardyti ir vertinti įvairius maisto produktus žaislingai.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Įvardija kelis maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir kelis, kuriuos vartoti reikia saikingai. Išvardija ko valgyti reikia daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas. Esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems produktams. Valgo savarankiškai, tvarkingai. Aiškinasi kodėl svarbu valgyti įvairų, sveikatai naudingą maistą, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Savarankiškai serviruoja stalą, valgo tvarkingai, dažniausiai tinkamai naudojami stalo įrankiais.	Gilinamos vaiko žinios apie sveiką mitybą: klausoma literatūrinių kūrinėlių, žiūrimi filmukai, diskutuojama, nagrinėjama sveiko maisto piramidė, mokomasi elgesio prie stalo taisyklių. Mokomasi argumentuoti savo nuomonę, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne. Įtraukiami vaikai į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą. Sudaromi kontekstai, kai vaikai mokosi suprasti ir patys kuria receptus, plauna, sveria, uosto, dalina, pjausto, maišo, skanauja, pavadina, gėrasi estetiniu įspūdžiu.
2.3. „MANO DIENOS RITMAS“		
Vertybinės nuostatos. Žino savo dienos ritmą, atpažįsta kūno ženklus, rodančius, kad kūnui reikalingas poilsis. Esminiai gebėjimai. Orientuojasi dienos laike pasikartojant ritualams, maitinimuisi, miegui ir veiklai.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Padedamas suaugusiųjų pratinasi prie dienos ritmo.	Kartojami kasdien atliekami veiksmai tuo pačiu metu, kuriama saugi ir nuspėjama dienos tvarka. Paveikslėlių, simbolių pagalba vaikai susipažįsta su veiklos eiga ir laiko seka. Aiškiai įvardijama, kas vyks toliau, dainelėmis, garsiniais signalais ar žaislingais ritualais padedama vaikams pasiruošti kitai veiklai. Individualiai vaikui padedama pereiti iš aktyvios į ramesnę veiklą ir atvirkščiai.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Pratinasi laikytis dienos tvarkės, supranta jos svarbą. Paaikškina kas vyko, kas dar vyks.	Kartu su vaiku dëliojama vaiko veiklos seka paveikslėliais ar simboliais, aptariama, kokie įvykiai jau įvyko ir kas dar laukia. Simbolių ar nuotraukų pagalba vaikams sudaromos sąlygos patiems vaizduoti dienos eigą ir mokytis jos laikytis. Aiškinamasi, kodėl svarbu laikytis susitarimų, kaip tai padeda visiems jaustis saugiai ir patogiai grupėje.

		Kuriami pasisveikinimai, atsisveikinimai ir kiti perėjimų ritualai, padedantys vaikams lengviau orientuotis dienos ritme.
2.4. „KŪNO ŠVARA IR APLINKOS TVARKA“		
Vertybinių nuostatų. Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius. Esminiai gebėjimai. Savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Suaugusiojo padedamas nueina į tualetą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Bando praustis, nusišluostyti veidą, rankas.	Vaikas susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdomi kūno priežiūros įgūdžiai. Organizuojami vaidybiniai žaidimai imituojant lėlės prausimą, šukavimą, apdovanojimą, apavimą ir pan. Padedant suaugusiems arba savarankiškai mokomasi laikyti tvarkos, rūšiuojant daiktus, tvarkant žaislus, pažaidus padedant žaislus į vietą, pasiimant ir pasidedant daiktus iš savo persirengimo spintelės.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Taisyklingai plaunasi rankas. Žino, kaip prižiūrėti dantis po valgio. Žino, kad nesilaikant higienos galima susirgti. Žino netvarkingo elgesio pasekmes. Sutvarko žaislus su kuriais žaidė. Įvardija, kad negalima šiuokšinti nei namuose, nei lauke, moka rūšiuoti atliekas.	Žiūrimi ugdomieji filmukai, klausoma dainelių apie švarą ir tvarką, diskutuojama. Atliekami įvairūs eksperimentai, padedantys suprasti, kodėl reikia laikyti asmens higienos. Dalyvaujama sveikatingumo užsiėmimuose su visuomenės sveikatos specialiste. Stengiamasi rūpintis drabužių ir apavų švara, asmeninėje persirengimo spintelėje esančių daiktų tvarka. Stengiamasi nešiuokšinti, mokosi šiuokšles rūšiuoti, žino rūšiavimo svarbą.
2.5. „SAUGAUS ELGESIO ĮPROČIAI“		
Vertybinių nuostatų. Siekiama padėti vaikams ugdyti saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis įpročius, saugoti savo ir kitų sveikatą. Esminiai gebėjimai. Supranta saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Drauge su suaugusiuoju mokosi saugiai žaisti, atsargiai elgtis su buities daiktais. Pradeda laikyti susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.	Mokoma žaisti ir atsargiai elgtis su buities daiktais ir lauke. Mokosi suprasti su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu, į kuriuos žmones visada galima kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, kaip reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina, siūlo įvairių daiktų, kviečia eiti drauge.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Pakomentuoja kelias saugaus elgesio gatvėje ir gamtoje	Mokytojai modeliuojant įvairias situacijas, skaitant istorijas, pasakojant, kartu

	taisykles. Supranta, kodėl nesaugu eiti, važiuoti su nepažįstamu žmogumi ar ką nors iš jo paimti. Žaisdamas, ar ką nors veikdamas stengiasi saugoti save ir kitus. Paaiškina į ką kreiptis iškilus pavojui namuose, pasimetus parduotuvėje, pasiklydus. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. Paaiškina kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei. Žino pagalbos telefono numerį.	žiūrinėjant paveikslėlius, korteles, kalbantis, vaikai mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu (tėvai, mokytojai ir kt.), į kuriuos žmones visada galima kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus į bėdą (policininkai, gaisrininkai, medikai, pardavėjai ir pan.), kaip reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina, kviečia pasivaikščioti ar pasivažinėti, siūlo saldumynų, siekia liesti (mandagiai atsisakyti pasiūlymų, jei situacijoje nedalyvauja tėvai, mokytojai). Pažindami šviesoforo spalvas ir kelio ženklus, grupėje ir lauke žaisdami eismo gatvėje žaidimus, mokosi elgesio gatvėje įgūdžių. Naudoja specialias saugumo priemones: atšvaitus, saugos diržus, šalms, liemenes ir kt. Kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. Kuriamos žaidybinės situacijos, kurių metu vaikai tampa gydytojais, ugniagesiais, policininkais, žmonėmis, pasiklydusiais miške ar parduotuvėje ir pan. Atlikdami vaidmenis sprendžia susidariusias problemas, išimena pagalbos telefono numerį.
3. UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ KALBŲ PASAULYJE“		
Ugdymo srities paskirtis yra plėtoti kalbų supratimą, kalbinę raišką, skaitmeninį sumanumą, meninę raišką, aplinkos pažinimą. Ugdymo(si) veiklos skatina ugdytis tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis, emocijų suvokimo ir raiškos, žaidimo gebėjimus.		
3.1. „KALBOS SUPRATIMAS“		
Vertybinės nuostatos. Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą. Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3-4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į	Kalbos suvokimo gebėjimus ugdosi bendraudami su suaugusiais ir kitais vaikais. Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, suaugusiojo kalbą, intonaciją. Ugdosi foneminę klausą, mokosi sutelkti dėmesį, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge. Žaidžiami klausymo ir garsų atpažinimo žaidimai, klausomasi įvairių garsų, žodžių. Vaikas skatinamas reaguoti į savo vardą, suprasti paprastas instrukcijas.

	išgirstus ritmo darinius, intonavimą, suprantą kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta, arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose pavaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę, atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakodamas keletą žodžių.	
Išimamasis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Domisi įvairiais rašytiniais tektais, iš iliustracijų ir vieno, kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.	Organizuojamos bendravimo su mokytoju ir kitais vaikais veiklos, kalbos garsų žaidimai, eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų klausymasis. Plėtojamas kalbos supratimas, aiškinamasi žodžių prasmę, turtinamas žodynas. Sukuriama aplinka su įvairiomis paveikslėlių knygelėmis ir leidiniais, skatinanti vaikus naršyti, tyrinėti ir aptarti iliustracijas bei tekstus kartu su mokytoju. Rengiamos veiklos, kuriose vaikai atpažįsta raides, mokosi jų pavadinimų, ieško žodžių, prasidedančių ta pačia raide, bei eksperimentuoja su garsų ir raidžių ryšiu žaismingais būdais. Padeda vaikams mokytis sekti tekstą pirštu skaitymo metu, suprasti skaitymo kryptį ir logišką pasakojimo eigą. Skatinama numatyti įvykių vystymąsi bei aptarti veikėjų jausmus ir elgesį.
3.2. „KALBINĖ RAIŠKA“		
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su		

kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo jausmais, mintimis, patirtimi, išitraukia ir plėtoja pokalbį, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	2-3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatinės formas. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	Skatinama vaiką vartoti 2–3 žodžių vientisinius sakinius, kalbėti apie matomus ir girdimus dalykus bei aktyviai inicijuoti pokalbius su suaugusiais ir bendraamžiais. Ugdomas vaiko gebėjimas klausytis ir kartoti trumpus eiliuotus tekstus, pasakymus ar daineles, taip pat kalbėti apie mėgstamus pasakojimo epizodus ar veikėjus. Mokomasi mandagumo frazių vartojimo ir skatinamas vaiko dalyvavimas žodiniuose žaidimuose, padedant išreikšti norus ir jausmus paprastais sakiniais. Sudaromos sąlygos pažinti raides ir žodžius supančioje aplinkoje, skatinami vaikų bandymai su rašymo priemonėmis ir piešimo ženklais.
Išimokymasis ugdymas (3-6 metai)		
4–6	Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus. Aiškinasi ir diskutuoja, vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo. Pokalbį tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir jį baigia. Bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis	Kartu su mokytoju ir bendraamžiais ugdomi bendravimo gebėjimai skaitinėdami knygas, kalbėdamiesi apie skaitomas ar pasakojamas istorijas, diskutuodami apie atliktą veiklą, patirtą nuotyki, žiūrėtą filmą, girdėtą pasaką. Išitraukia į veiklas, susijusias su simboline ir rašytine raiška, kopijuoja ženklus, raides, žodžius, nesudėtingus sakinius.

	raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	
3.3. „KALBŲ ĮVAIROVĖS SUVOKIMAS IR KALBINĖS TAPATYBĖS FORMAVIMASIS“		
Vertybinės nuostatos. Domisi pasakojimais apie kitas šalis, įvairių kultūrų ženklais, simboliais, kalbomis bei skirtinga kalbine raiška (bendrine kalba, tarmėmis). Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kalbų įvairovę, formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, tarmes, pažinti įvairias kultūras. Siekdamas suprasti ir perduoti informaciją pasitelkia neverbalinę kalbą, mimikas, gestus, aplinkos objektus.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Matydamas įvairių kultūrų ženklus, simbolius, girdėdamas įvairias kalbas, vartydamas įvairiomis kalbomis parašytas knygeles domisi kultūrų ir kalbų įvairove.	Mokytojo skatinami domisi skirtinga kalbine raiška (bendrine kalba, tarmėmis), skirtingomis kalbomis ir kultūromis. Varto knygeles, parašytas įvairiomis kalbomis, klausosi garso įrašų (dainelių, eilėraščių, pasakojimų) įvairiomis kalbomis.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas.	Vaikų smalsumą sužadina ir juos įtraukia mokytojo inicijuojamos veiklos, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais ar suaugusiais, kalbančiais kitomis kalbomis ar lietuvių kalbos tarmėmis. Padedami mokytojo, vaikai mokosi taikyti kompensacines kalbos supratimo ir kalbos raiškos strategijas: siekdami suprasti ir perduoti informaciją pasitelkia neverbalinę kalbą, mimikas, gestus, aplinkos objektus. Noriai įsitraukia į mokytojo siūlomus kiekvienai kultūrai autentiškus kalbinius žaidimus (mįslės, juokavimus, skaičiuotes, greitakalbes ir kt.).
4. UGDYMO(SI) SRITIS „TYRINĖJU IR PAŽĪSTU APLINKĄ“		
Ugdymo(si) srities paskirtis – plėtoti daiktinės ir gamtinės aplinkos pažinimą, matematinį mąstymą, skaitmeninį sumanumą, kalbų supratimą, tyrinėjimą, problemų sprendimą, mokėjimą mokyti. Ugdymo(si) veiklos skatina žaidimo, kūrybiškumo, emocijų suvokimo ir raiškos gebėjimus.		
4.1. „MANE SUPANTYS DAIKTAI“		
Vertybinės nuostatos. Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi	Vaikai žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos,

	ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką ištraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatais rodo kitiems.	kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios).
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes. Objektus ir reiškinius tiksliai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.	Laisvai rūšiuoja pasirinktus daiktus, skirsto į kategorijas pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Daiktus ir jų savybes mokosi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai. Daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdosi nuostatą tausoti daiktus.
4.2. „GYVYBĖ“		
Vertybinės nuostatos. Siekia pažinti ir tyrinėti artimosios aplinkos gamtos objektus ir reiškinius, suprasti, kad gyvybė turi poreikių. Esminiai gebėjimai. Parodo pagarbą gyvybei ir rūpestį aplinkai, stebi ir tiria gyvų ir negyvų daiktų santykius, reaguoja į aplinkos pokyčius, ugdosi supratimą apie žmogaus veiklos poveikį aplinkai.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tiksliai jų pavadinimus. Turėdamas galimybę renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.	Mokytojo padedami susipažįsta su jų aplinkoje esančiais augalais ir gyvūnais, juos stebi, tyrinėja, aiškinasi kam reikalingi medžiai. Ant palangės sodina, prižiūri augalus, stebi, fiksuoja kaip jie auga. Prižiūrėdami augalus vaikai mokosi rūpintis gamta ir aplinka, pasitikėti savo jėgomis.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi	Tyrinėjama ir aiškinamasi kas ir kaip vyksta gamtoje, stebima gyvosios ir negyvosios gamtos vienovė: augalui reikia dirvožemio, vandens, saulės šviesos; gyvūnui – maisto, vandens, būsto. Aiškinamasi kam naudojamas vanduo, kodėl jis toks svarbus ir reikalingas organizmams. Tyrinėjama aplinka, sekamas paros, metų ciklas. Aiškinamasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai dieną ir naktį skirtingais metų laikais, kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime. Pasirinkus

	savo žiniomis apie tai kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Įžvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina kodėl išteklius reikia tausoti. Pradedą jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreiškdamas jį veikloje ir kūryboje.	keletą kiemo augalų, jie stebimi ir fiksuojami (piešiama, fotografuojama, matuojama) vienmečių augalų gyvenimo ciklas, medžių metų ciklas. Skaitomi tekstai, vartamos knygos apie gamtą, žiūrimi vaizdo įrašai ir aiškinamasi, kad žiemą vieni gyvūnai įminga, kiti išlieka aktyvūs. Aptariama, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai gamtai, mokomasi taupiai naudoti vandenį, popierių, priemones, nešvaistant jų be reikalo, suprantant, kad taip prisidedama prie Žemės išteklių tausojimo, tvarumo.
4.3. „SKAIČIAVIMAS IR MODELIAVIMAS“		
Vertybinės nuostatos. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram.	Vaikai įtraukiami į situacijas, kuriose minimi skaičiai, yra skaičiuojama. Padedami mokytojo, vaikai atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami jų grafiniais vaizdais sprendamas problemas.	Vaikai įtraukiami į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pasitelkus daiktus, rankų pirštus. Įtraukiami į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose pradedama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus (10-ies ribose). Naudojant objektus, piešinius, kuriant istorijas, ugdomas supratimas, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ribose. Dalyvaudami žaislingose veiklose, vaikai neformaliai įsitraukia į skaičiavimo uždavinių sprendimą. Žaidžiant ir stebint vaikams ugdomas supratimas, jog ir atsitiktinio įvykio rezultatas gali būti numatomas, ir atrandami

		du būdus tai padaryti: eksperimentuoti praktiškai arba bandyti mąstyti logiškai.
4.4. „MATEMATINIAI ERDVĖS TYRINĖJIMAI“		
Vertybines nuostatas. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Suvokia apie matematinius būdus erdviniams objektams pažinti.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan. Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).	Mokosi natūraliai ištraukti į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Kartu su mokytoju mokosi sąvokų: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“, „pilnas“ arba „tuščias“.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Palygina du, tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliame jų skirtumui apibūdinti (šiek tiek didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio ir pan.). Apibūdina kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pasikeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reikėtų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų.	Mokytojas inicijuoja veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį, plotį, aukštį arba tūrį, kai daiktų sugretinti neįmanoma. Vaikai įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį. Vaikai skatinami diskutuoti, dalintis savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečiant su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus). Vaikai skatinami savo pastebėjimus išreikšti piešiniuose, lipdiniuose, atrandant vis daugiau detalių, vis daugiau dėmesio kreipiant į jų išsidėstymą ir dydį.
4.5. „SKAITMENINIŲ TECHNOLOGIJŲ PASAULIS“		
Vertybines nuostatas. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be	Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisyklės vaikai sužino ir

	ekranų (pvz. robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradedama laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	mokosi taikyti jas aptardami susuaugusiuoju (mokytoju, tėvais), nagrinėdami įvairias situacijas ir pavyzdžius. Skaitmeninį raštingumą atranda įsitraukdami į įvairias mokytojo paskatintas kūrybines, tyrinėjimo ir judrias veiklas, vykstančias realios aplinkos kontekstuose.
Ikmokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedama suprasti, kaip valdomi robotai. Išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz.: nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles.	Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo virtualaus bendravimo taisykles vaikai sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su mokytoju nagrinėjant įvairias situacijas ir pavyzdžius. Žaisdami mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus. Sukuriamos situacijos vaikams užrašyti komandų sekas simbolių sekomis ir mokytis jas „perskaityti“ bei atlikti. Vaikams sudaromos aplinkos naudoti realiais objektais kaip simboliais (kaladėlėmis, akmenukais, piešiniais, kortelėmis ir kt.), juos dėti ir atlikti veiksmų seką. Organizuojami žaisdami, konstravimo veiklos vaikų bandymams sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.).
5. UGDYMO(SI) SRITIS „KURIU IR IŠREIŠKIU“		
Ugdymo srities paskirtis – plėtoti estetinį suvokimą, meninę raišką, gebėjimą žaisti, kūrybingumą, tyrinėjimą, emocijų suvokimą ir raišką.		
5.1. „ŽAIDIMO RAIŠKA“		
Vertybinės nuostatos. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimų kultūrą. Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.		

Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. Kartodamas veiksmus, žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du ar tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. Individualiai arba dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikydamasis žaidimo vaidmens taisyklių.	Kuriamos situacijos vaikams emociškai atliepti, įsitraukti į suaugusiųjų žaidimus (kykavimus, mylavimus, juokimus) ir patiems vaikams juos inicijuoti, aktyviai tyrinėti žaislus, daiktus, atrasti ir į tyrinėjimo veiklas įtraukti naujus veiksmus (sugriebti, mesti, ridenti ir pan.), pažinti objektus, jų savybes ir bandyti juos įvardyti. Mokytojas tuos pačius žaidimus, pokštavimus kartoja keletą kartų, kad vaikas įsimintų, rodo, ką galima veikti su daiktais, skatina vaiką mėgdžioti, atrasti naujų veikimo būdų. Žaidžiant drauge vaikai skatinami reikšti įvairias emocijas, pasakoti, ką jie daro.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus ir kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą ir pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse, tokiose kaip kiemas ar gamta, išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose judriuose ir didaktiniuose žaidimuose.	Žaidžiant su tikslingai atrinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūnėliais, indeliais ir kt.), mokomasi pasirinkti arba ir patiems susikurti erdves savo žaidimams. Mokytojas paskatina vaikus žaisti žaidimus su taisyklėmis. Parodo, kaip galima žaisti su teatro lėlėmis, siūlo vaikams pažaisti matytą pasaką. Skatina reikšti natūraliai kylančias emocijas, nelygina vaiko išraiškos su kito vaiko. Drauge žaidžia muzikinius žaidimus ir ratelius, parodo ir skatina laisvai, savaip kartoti veiksmus. Paaikšina vaikams siužetus, daro pauzes, kad vaikai galėtų sutelkti mintis, sumanymus ir pagal juos veikti. Siūlo vaikams naudoti įvairius butaforinius daiktus, parodo, kaip tie patys daiktai gali būti panaudoti įvairiose situacijose. Pradėdama nuo paprastų dėlionių, mozaikų, judrių gaudynių, ir įvairių stalo žaidimų palaipsniui pereinama prie sudėtingesnių žaidimų formų.
5.2. „MUZIKOS RAIŠKA“		
Vertybines nuostatas. Domisi garsų ir muzikos pasauliu, išbando įvairias muzikinės raiškos priemones ir būdus. Esminiai gebėjimai. Girdi, atkartoja, dainuojant ir muzikuojant, kuria, patiria bendrumo jausmą muzikuojant drauge, gilina estetinį suvokimą.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės

Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Eksperimentuoja balsu: kuria ir rečituoja savitus žodžius; paskatintas kūnu išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkančius dainuojant ar klausant muzikos. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. Spontaniškai dainuoja „arioso“ dainas, kuriose platesnis diapazonas, juntamas metras ir reguliariai pasikartojantys ritmo dariniai, panaudojamos frazės iš išminktų dainų. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus (garsiai – tyliai, greitai – lėtai, linksmi – liūdnai). Muzikinę raišką naudoja kitoje veikloje. Noriai muzikuoja individualiai ir grupėje. Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamas ir kurdamas.	Supratimą apie juos supančią aplinką plečia dainos, ritmiškai atliekami eilėraščiai. Tai vyksta per lopšines, žaidimus su judesiais, katutes, mylavimus, gyvūnijos apdainavimus, formules dainas, skaičiuotes. Sudaromos sąlygos apžiūrėti, tyrinėti muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, išgauti garsus. Vaikai skatinami išlaikyti dėmesį kai klauso muzikos kūrinio, atpažinti girdėtas melodijas, įvardinti arba parodyti, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus (garsiai – tyliai, greitai – lėtai, linksmi – liūdnai). Dainuojant įvairias daineles, klausytis muzikos, judesiais imituoti tekstą.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Tyrinėdamas ir išbandydamas garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibūdina, grupuoja garsus. Išbando grojimą smulkesnės motorikos įgūdžių reikalaujančiais muzikos instrumentais. Dainuoja (vienas, poroje ar grupėje) sudėtingesnio ritmo melodijas, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoja, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. Kuria ritminius ir melodinius	Vaikams perpratus muzikos kalbą, mokytojas sutelkia juos į dainavimą derinant su kvėpavimu ir judesiais, muzikos klausymuisi taiko aktyvaus dalyvavimo metodus: piešimo, judėjimo su priemonėmis ir be jų, pritariant instrumentams ar kūno perkusijai. Įvairiose mokytojo sukurtose situacijose skatinama mėgdžioti gyvūnų, augalų judesius. Muzika pasitelkiama atsipalaidavimui, nusiramimui ir kitokioms nuotaikoms reguliuoti.

	darinius, improvizuoja ir komponuoja jungdamas kelis atskirus muzikos elementus (melodiją, ritmą, harmoniją, tembrą, tempą ir dinamiką). Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Vartoja vis daugiau muzikos sąvokų, sugeba atlikti ir supaprastintu būdu pavaizduoti ketvirtines, aštuntines ir pusines natas bei pauzes. Išklauses muzikos kūrinį trumpai nusako, kodėl kūrinys patiko ir kuo jis įdomus, aptaria, kur ir kada girdi muziką savo aplinkoje, nusako muzikinio kūrinio paskirtį ir kontekstą. Dalinasi išpūdžiais, užduoda klausimus apie numatytus koncertus, aptaria atlikėjų ar klausytojų vaidmenis gyvai atliekant muziką.	
5.3. „ŠOKIO RAIŠKA“		
Vertybinės nuostatos. Tyrinėja savo kūno judesių galimybes, plėtoja motorinių judesių ir kinestetinį intelektą, gerina kūrybinį ir kritinį mąstymą, pasitikėjimą, ištvermę ir toleranciją. Esminiai gebėjimai. Šokant derina laisvą judesį ir ritminius pratimus, susipažįsta su liaudies rateliais, įvairiais šokio žanrais, mėgina kurti choreografines kompozicijas, puoselėja judesių kultūrą, estetinį skonį ir pagarbą vienas kitam.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Naudoja naujus judesius bei jų derinimo būdus. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyta kryptimi koordinuotai judėti su kitais. Vienu metu judina kelias kūno dalis. Improvizuoja judesiais atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kuri laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas. Natūraliai ir	Mokytojas skatina vaikus tyrinėti erdvę, judėti natūraliai ir spontaniškai, reaguoti į suaugusiojo įvairius judesius, bandant juos imituoti atliekant atitinkamas judėjimo kryptis, naudojant priemones. Atliepiant muzikos nuotaikai ir savybėms, vaikai skatinami judinti kelias kūno dalis, atliekant dviejų, trijų judesių kombinacijas. Organizuojami muzikiniai žaidimai, rateliai, skatinantys vaikus judėti pagal muziką einant, bėgant, apsisukant, šokti tyloje, kad atsiskleistų jų ritmo suvokimas.

	džiaugsmingai šoka individualiai ir drauge su kitais.	
Ikmokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius. Šoka sudėtingesnius autorinius ir liaudies šokius bei ratelius. Improvizuodamas ir kurdamas kompozicijas perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką, įtraukdamas šokio judesiui būdingas ypatybes. Padedamas mokytojo grafiškai fiksuoja savo sukurto šokio eigą. Apibūdina savo atlikto, sukurto ar stebėto šokio tempą, nuotaiką, charakteringus judesius, temą. Aiškina kodėl kitų sukurti šokiai patiko ir kuo jie įdomūs; nusako, kur ir kada mato šokį savo aplinkoje, mokykloje ar už jos ribų, siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius.	Sudaroma galimybė žaidžiant muzikinius žaidimus, einant ratelius, dainuojant dainas, klausantis muzikos įrašų nuolat judėti (šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, įvairūs spontaniški judesiai). Ilgainiui spontaniški judesiai keičiami į sąmoningai struktūruotą judesių seką ir judesys tampa šokiu. Kartu su vaikais žaidžiant vaizduojamuosius žaidimus, nuolat siūlomi nauji. Skatinama naudoti natūralius judesius. Padedama vaikams sieti pamatytą personažą su atliekamais judesiais, vartojant frazes, pvz.: „šokinėja aukštai kaip varlė“ ir kt. Siūloma stebėti gamtą, atkreipiant dėmesį, kaip kokie gamtos reiškiniai ir aplinkos objektai juda ar nejudą, ir ieškoti idėjų kuriant savo judesių sekas.
5.4. „DAILĖS RAIŠKA“		
Vertybinės nuostatos. Vizualinėmis raiškos priemonėmis išreiškia save, savo jausmus, emocijas, potyrius, savo pasaulio matymą ir supratimą apie tam tikrus reiškinius, plėtoja vaizdinį ir erdvinį mąstymą, kūrybingumą. Esminiai gebėjimai. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas vizualinėje kūryboje.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir	Sudaromos sąlygos vaikams pamatyti žaismingą, elementarių pasikartojančių veiksmų piešimą, lipdymą, skatinančių vaikus bandyti patiems. Siūloma vaikams geros kokybės minkštų, ryškių dailės priemonių, kad jomis veikdamas patirtų džiaugsmą. Sudaroma vaikams galimybės žaisti, tepinėti dažais, paišelioti, dėti spaudus ir kt. ant įvairaus formato ir

	erdvinius kūnus palydi garsais, veiksmams, sava kalba. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemonės, medžiagas.	tekstūros popieriaus. Skatinama pasakoti apie savo atliktą darbą. Stebinti vaiko raiškos procesą, randama būdų užtikrinti, kad jis būtų džiaugsmingas ir teikiantis teigiamas emocijas. Siūloma eksperimentuoti įvairesnėmis priemonėmis ir medžiagomis: moliu, vašku, vilna, šlapiu popieriumi, ir kt.
Išimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tiksliai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardinti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys.	Sudaroma galimybė kuriant veikti taip kaip vaikas to nori. Skatinama žaismingai eksperimentuoti linijomis, spalvomis, formomis. Padedama vaikams suprasti, kad iš įvairių medžiagų, buities atliekų galima sukurti originalių, gražių darbų. Drąsinama kurti darbus iš smulkių detalių. Inicijuoti vaikų kūrybinius projektus skatinančius vaikų kūrybiškumą. Suteikiama galimybė kurti ornamentus, dekoruoti simboliais. Organizuojant eksperimentus, vaikams sudaromos sąlygos netikėčiausiais būdais pažinti dailės medžiagų galimybes.
5.5. „TEATRO RAIŠKA“		
Vertybinių nuostatų. Tyrinėja ir pažįsta teatrinių raiškos formų įvairovę, patys išbando skirtingas teatrinės raiškos priemones. Esminiai gebėjimai. Improvizuoja pasitelkiant savo kūno judesius, muzikavimą, spontanišką dainavimą, plėtoja kūrybiškumą ir pagilina estetinį pasaulio pažinimą teatro meno formomis.		
Žingsniai	Pasiekimai	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams. Pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas.	Rodoma vaikams kaip galima veikti su daiktais, skatinama pamėgdžioti, atrasti naujų veikimo būdų. Kalbant malonėmis, linksmomis intonacijomis, skatinama mėgdžioti veiksmus, kalbą, judesius, įsiklausyti į veikėjus ir siužetą. Rodant

		vaikams veiksmus leidžiama jiems improvizuoti, reiškiant tokias emocijas, kokios tuo metu kyla.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
4–6	Tyrinėja simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis, balso intonacijomis. Kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais; drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose ir juose prisiima skirtingus vaidmenis. Dalinasi savo teatrine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais.	Atliekant simbolinius vaidmenis, naudojami išraiškingi kūno judesiai, veido mimika, balso intonacija, giliai išgyvenama kuriama situacija ir kartu mokomasi tiksliau, aiškiau autentiškiau, kūrybiškiau perteikti savo išgyvenimus kitiems. Mokoma susikurti žaidimo aplinką panaudojant įvairius daiktus, drabužius ir kt. Pratinama kūrybingai naudoti žaislus, didaktines medžiagas, knygeles, teatro lėles, skareles, namų apyvokos reikmenis.

4.2. Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

Gimnazijos ikimokyklinio ugdymo(si) proceso organizavimas remiasi:

1. Visuminiu ugdymu(si), kuris yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, lemianti vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi.
2. Universaliu dizainu mokymuisi, kuris laiduoja kiekvieno vaiko įtraukaus ugdymosi sėkmę.
3. Vaiko žaidimu, kuris yra paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios.
4. Patirtine veikla, kuri skatina vaiko ugdymąsi darant, veikiant: pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.

4.3. Pedagoginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos

Gimnazijoje taikomos pedagoginės strategijos bei ugdymo(si) metodai, orientuoti į vaiko asmenybės ir pasiekimų auginimą: ugdymo(si) kontekstų kūrimo, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimo, vaikų ir mokytojų kūrybinėmis sąveikomis grindžiamo bei organizuoto ugdymo pedagoginės strategijos. Prioritetas teikiamas žaidimo pedagogikai.

Gimnazijoje taikomos prasmingos ir įvairios vaikų raidą ir ugdymosi būdus atitinkančios ir skatinančios vaiko ugdymąsi inovatyvios ugdymo(si) organizavimo formos: vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) žaliosiose edukacinėse erdvėse, tyrinėjimų laboratorijose, kūrybinėse dirbtuvėse, atradimų stotelėse, pažinimo salose.

4.4. Vaikų ugdymo(si) kontekstai

Gimnazijos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai. Gimnazijos vidaus ir lauko erdvėse, atsižvelgiant į ugdymo aplinkas, kuriami aktualūs ugdymo(si) kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų.

Vaikams sudaromos galimybės pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos rezultatus. Gimnazijoje palaikomos vaiko iniciatyvos, spontaniškos veiklos, mokytojui stebint vaiką, praturtinant mąstymą. kūrybinį ir praktinį patyrimą, dialoginį veikimą.

Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai stebi, kuo vaikai domisi, ką geba, ir pritaiko kontekstą plėtoti pastebėtus vaikų interesus ir gebėjimus, numato galimas vaikų veiklos kliūtis ir parenka priemones ir būdus, kurie gali padėti vaikams lengviau įsitraukti, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, atlikti veiklą ir mokytis.

Ugdymo(si) kontekstuose, būdami vaikų elgesio ir veiklos modeliu, mokytojai pagal situaciją lanksčiai keičia savo vaidmenis, tapdami vaiko padėjėjais, tyrinėtojais, kūrėjais, besimokančiais.

4.5. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima

Šeimos ir gimnazijos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine ir praktine partneryste, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir gimnazijos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas. Kuriamos lanksčios sąlygos sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai, susitariama dėl ugdymo(si) gimnazijoje ir šeimoje dermės, atsižvelgiant į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą.

4.6. Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms

Gimnazijoje veikia paramos vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms sistema, vykdomas komandinio mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų (logopedo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo, psichologo) darbas. Parama teikiama šiomis kryptimis:

1. Mokytojai iš anksto numato galimas kliūtis konkreitiems vaikams dalyvauti veikloje, parinkdami vaikų ugdymosi poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų atskirties tikimybę.

2. Švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams orientuojama į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymą.

3. Švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami ugdymosi aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių.

4. Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai padeda tėvams suprasti vaiko ugdymosi poreikius, konsultuoja, bendradarbiauja, numatydami vaikui tinkamiausius ugdymo(si) būdus, užtikrinant vaiko ugdymosi tęstinumą šeimoje ir Gimnazijoje.

5. Sprendžiant sudėtingus ugdymo(si) atvejus, Gimnazija inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų ugdymo, švietimo pagalbos teikimo institucijomis, centrais, nevyriausybinėmis organizacijomis, tarpininkauja šeimoms ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

V. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Ugdymo pažangos ir pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) pasiekimus bei daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas. Vaiko pasiekimai ir

pažanga fiksuojami naudojantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairių, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142, priedu „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas“, kuriame išdėstyta ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų sritys, vertybinės nuostatos ir esminiai gebėjimai.

Vaikų pasiekimų vertinimas, grindžiamas aiškiais, vaikams ir jų tėvams žinomais kriterijais, susietais vaikui būtinų kompetencijų ugdymu pagal pasiekimų žingsnius arba pagal individualias ikimokyklinio ugdymo programas vaikams, turintiems specialiuosius ugdymosi poreikius.

Pasiekimų ir pažangos vertinimas vykdomas panaudojant šiuos metodus ir būdus: vaiko stebėjimas natūralioje kasdieninėje aplinkoje, faktų rinkimas, atskirų situacijų aprašymas, pokalbis su vaiku, pokalbis su tėvais, vaiko realios veiklos rezultatų analizė pagal kompetencijas, vaiko realios veiklos nuotraukų analizė, vaiko kalbos užrašų ir įrašų analizė.

Vaiko pasiekimai vertinami du kartus per metus. Naujai pradėjusiam lankyti grupę vaikui vertinimas vykdomas po adaptacinio laikotarpio. Tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai yra atliekami, jei išryškėjo didelės ugdymo(si) spragos. Mokytojai vertina vaiko pasiekimus ir pažangą pagal visas ugdymo sritis, nustato vaiko pasiekimų žingsnius ir numato silpniau išreikštus gebėjimus. Mokytojų vertinimas apie vaiko pasiekimus ir pažangą fiksuojamas elektroniniame dienyne „Mano dienyne“. Informacija apie vaiko pasiekimus pateikiama ugdytinių tėvams individualių pokalbių, konsultacijų metu. Vertinant vaiko pasiekimus, laikomasi konfidencialumo principo.

Visi vaiko pažangos ir pasiekimų duomenys ir kita informacija, susijusi su vaiko pažanga ir pasiekimais, kaupiama ir saugoma aplanke „Vaiko pasiekimų ir pažangos aplanke“ ir elektroniniame dienyne. Vaiko aplanke kaupiami vaiko veiklos stebėjimo aprašai, vaiko dailės ir kiti darbeliai, pačių vaikų mintys, įdomūs posakiai, vaiko pomėgių aprašymai, įdomūs klausimai, nuotraukos, mokytojų refleksija apie vaiko pasiekimų lygį, daromą pažangą ir ugdymo(si) perspektyvą.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas.

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Ignalinos r. Didžiasalio "Ryto" gimnazija
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl ikimokyklinio ugdymo prorgamos patvirtinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-06-25 Nr. V-41
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Jelena Tumanovienė Direktorė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-06-25 10:02
Parašo formatas	Ilgalaikio galiojimo (XAdES-XL)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-06-25 10:03
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2021-03-29 15:32 - 2026-03-28 23:59
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Ramunė Kapliukienė Raštinės administratorė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-06-25 10:04
Parašo formatas	Ilgalaikio galiojimo (XAdES-XL)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-06-25 10:04
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2020-10-16 18:34 - 2025-10-15 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	V-41 DRG_IUG PROGRAMA 2025.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20250618.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2025-07-02)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2025-07-02 nuorašą suformavo Ramunė Kapliukienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-